

ДІЛО

Виходить щодня раніше крім понеділків.

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ:

Львів, Риннок 18, П. пов.

Конто почт. надв. 26.726.

Адреса тел.: „Діло—Львів“.

Число телефону 261.

Рукописів редакція не звертає.

ПЕРЕДПЛАТА

в Австро-Угорщині:

місячно . . . . . 3.60 К.
 чвертьрічно . . . . . 10—
 піврічно . . . . . 20—
 цілорічно . . . . . 40—

у Львові (без доставки):

місячно . . . . . 3— К.
 чвертьрічно . . . . . 9—
 піврічно . . . . . 18—
 цілорічно . . . . . 36—

в Німеччині:

піврічно . . . . . 20— М.
 цілорічно . . . . . 40—

За зміну адреси платиться 50 с.

Ціна оголошень:

Строчка петитова, двохшляхтова 48, а надсланим 60, в оповістках 80 с. в редакційній часті І К. Повідомлення про вичахи і заручки 1.50.
 Некрологія строчка І К.

Сталогоголошення за окремим умовою.

Одні примірники коштують у Львові 12 с.

на провінції 14 с.

Видає: Видавнича Спілка „Діло“.

Начальний редактор: Д-р Вацлав Панайко.

ВОЄННІ КОМУНІКАТИ

ЗВІДОМЛЕННЯ Ц. І К. ГЕНЕРАЛЬНОГО ШТАБУ

з 23. серпня.

ВІЙНА НА СХОДІ.

На схід від Соєві, по обох сторонах Шушті і на південь від Окни ворог повторив свої напади. Його скрізь відперто і він потерпів тяжкі втрати.

ВІЙНА З ІТАЛІЄЮ.

Наступи 2-ої і 3-ої італ. армії над Сочемо далі тривають з великою завзятістю. Найменше 40 ворожих дивізій протягом 4 днів наступав на наші лінії.

Коли між Волицею і Вартойбою, в середині боевого фронту, приходила до слова головна артилерія, вела ся на крилах битва з тим більшим завзяттям.

Під Авцою ворог многократно наступав на наші війська його відкинуто. Натомість вдало ся йому на височині Врх своєю переважною чисельною силою посунути ся вперед в напрямі півдня. За кожний крок землі йшла тяжка і вперта боротьба.

Так само йшла битва по обох сторонах долини Віпачи, особливо ж на височині Красу, де його Величність Цісар і Король перебував серед своїх військ. Раз за разом наступали італійські маси на спижевий ват оборонців. Многократно вже наша сторожка артилерія розбивала наступ. Коли ворогови де й поталанило ся вдерти ся в наші рови, то резерви викидали його назад.

Всі становища на Красі є сильно в наших руках.

Жертви італійців доходять до мри жертв найкривавіших битв над Сочемо.

ЗВІДОМЛЕННЯ ГОЛОВНОЇ НІМЕЦЬКОЇ КВАТИРИ

з 23 серпня.

ЗАХІДНИЙ ТЕРЕН ВІЙНИ.

Група кн. Рупрехта: По безуспішних наступках останніх днів перейшли Англії вчора між Langemarck і Holbeke знова до одностайного наступу. Їх наступи тривали цілий день до пізної ночі і довели до тяжких боїв. На кількох місцях Англії вислаючи нові сили по шість разів, та за кожним разом відкинули їх наші хоробрі війська. З виїмкою двох місць, ма сід від Saint Julien і на дорозі з Іперн до Менен вдержали ми в цілости наші найдальше висунені рови на ширині 15 км фронту битви. По короткім барабаннім огни відперто неприятельські відділи, які атакували в напрямі Lens. Дальші бої там ведуть ся.

Група військ німецького наступника престолоа: В завзятім бою під Верденом наступила вчора в день пауза, що йно коло вечера діяльність артилерії по обох сторонах шляху з Macheraville до Beaumont. В тяжкій бою поведо ся Французам усадовити ся тільки на захід від шляху на вузькім фронті в наших найбільше наперед висунених ровах. Впрочім відперто їх всюди.

СХІДНИЙ ТЕРЕН ВІЙНИ.

Фронт кн. Леопольда Баварського: Росіяни, спаливши села, оворожили свої становища на схід від Аа до лінії Одіг Бігани. Оворожнену область ми обсадили без бою.
 Фронт архик. Йосифа: Між Прутом і Молдавою боева діяльність була місцями

більше оживлена. На північ від Гроцешті, в долині Сушті і коло Соєві були безуспішні не приятельські наступи, виконані кількакратно по сильнім приготуванню артилерійським.

Група військ Макензена. Положення не змінило ся.

Фронт македонський: Тільки влучі Черни відживав хвилями огонь артилерійський.

Комісія для провінціального перестрою Росії.

Українець предсідателем

Відень, 21 серпня 1917.

(Ф. К.) „Новое Время“ з д. 25 н. ст. дня повідомляє:

Тимчасове правительство постановило покликати до життя спеціальну комісію для розроблення провінціальної (обласної) реформи в цілі предложеня її Установчим Зборам.

Предсідателем комісії іменованій журналіст М. Славинський.

„Рвч“ з дня 26. н. ст. VII. у передовицатахує Тимч. Правительство за покликане до життя сеї комісії, а також за іменоване її предсідателем України.

Звідомлення італійського генштабу

з 23. серпня.

Четвертого дня битви на Юлійськім фронті мали ми знов значні успіхи на лінійних крилах боевої лінії на південнім крилі на Красі. Бригада Паланца вдержала неприятели немогує становити на південній схід від Досси Файті та з геройською витривалістю удержала його в боротьбах, що тривали 3 дні. Число забраних до вчора брацій вносить менше більше 350 офіцерів і 16 000 жовнірів.

Послідні вісти про війну.

Відень 21. серпня 1917.

З воєної пресої кватири доносить: Італійський фронт: Фронт на Красі є незвичайний, мимо італійських безнатанних наступів. Тяжкі боротьби між Градо ді Мерна і Констанціною, які тривали аж до ночі, закінчили ся на нашу користь. Без результату остали також зусилля неприятели в області між Констанціною і Сельо та проти наших становищ перед Гарматюю. На схід від Гоонії і дальше по за Монте Сан Габріелі аж по Водіце неприятели вчора не наступав.

На височині Байніціца вдало ся йому розширити дещо свій попередній успіх. Наші летуни брали знов участь в боротьбі. Два неприятельські летуни впали жертвою.

В крузі ділання неприятельського огни цісар Карло слідив з обсерваційної точки в драну до пізного вечера перебіг завзятих боїв. Браурна постава військ кількакратно знайшла признанс найвишого вождя.

Східний фронт: Вчора по полудни і вечером неприятели по сильнім артилерійським приготуванню виконав на суторб на північний схід від Соєві і на ліво звідти на наші становища по обох боках долини Шушті кілька сильних, але швидко безуспішних наступів. Прийшло кількакратно до завзятих боїв з близька. Місця, до яких вдер ся неприятели, скоро очищено противастановом. Неприятели бив ся добре. Росіяни дали вчора охоло 80 стрілів на історичний замок в Підгір'ях, не зробивши великої шкоди.

Балканський фронт: Коло Кута над Воюзою в Альбанії відперто неприятельські стежні відділи. Летуни переконали ся, що пожежа в Солуні устала.

Відень 23. серпня вечером.

Битва над Сочемо сегодня ослабла.

ЛЮГАНУ. (Тбк.) Петроградські вісти „Corriere della Sera“ кажуть надіятись російської офензивии на північній фронті.

ЛЮГАНУ. (Тбк.) Кореспонденти італійських дневників з фронту заявляють, що італ офензива находить ся доперва в початковій стадії і

що треба числити ся з тим, що її стремлінням буде проломити австро-угорський фронт або миші рішенням редуванню.

БЕРЛІН (Тбк.) На захід від Гібральтарського проливу наші підводні човни успішно робили шпідери ворожому перевозовому рухові. Вони затопили 6 пароплавів pojemности 20 000 тонн, на яких було 24 000 тонн вугля, призначеного для Італії. На Середземнім морю затоплено значне число пароплавів і вітрильників загальною pojemности 43 000 тонн.

Наступи літаків на Англію.

ЛЬОНДОН (Тбк.) Урядове англійське звідожене доносить про повітряний наступ останньої ночі на побережжя Ірландії. Один з найвищих 2 повітряних наступу пустили ся в глибину краю. Кинули 12 бомб сильно вибухаючих і 13 бомб запалюючих, на три села близько побережжя. Одна церква знищена і кілька ушкоджених домів. Один чоловік ранений.

З Росії.

ПЕТРОГРАД (Тбк.) Центральний комітет робітничо-жовнірської Ради заявив ся за збиранням Установчим Зборів на день 1 вересня.

СТОКГОЛЬМ (Тбк.) Поширена вістка в кругах большевників, що російське тимчасове правительство відмовило Аксельродови паспорт на подорож до Стокгольму, показала ся не правдивою. Аксельрод прибуде сюди завтра, Панин в п'ятницю.

АМСТЕРДАМ (Тбк.) Після Allgemeine Nieuwsblad румунський король купує для себе і румунського двора добра на зерсонських півострові.

СТОКГОЛЬМ (Тбк.) В противенстві до попередніх ухвал оповіщує тепер Українська Центральна Рада заяву, яка відкидає прилучене Бессарабії до автономної України. Пояснюють ся се як об'яв угодового становища супроти тимчасового правительства.

ГЕЛЬЗІНГФОРС (Тбк.) Один з дичників доносить, що соймові провідники узважали складати сойм на день 29 серпня в Гельзінгфорсі.

Російський командант східного фронту.

ПЕТРОГРАД (Тбк.) Генерал Лещинський іменований в місті Клембовського начальником командантом армій на східнім фронті.

Япанське військо в Росії.

БЕРН. (Тбк.) Дневники доносять з Парижа: За угодою петроградського кабінету япанське військо мають змінити російські гарнізони

на Сибірі, щоби в той спосіб значні російські війська могли бути ужиті в області армії. Нічо не стоїть на перешкоді, щоби япанські відділи стівдішали на російським воєнним терені і були своєю хоробрістю та солідністю приміром російським жовнірам, занепокоєним пропагандою большевників і дезертирством.

Домагане Персів.

БЕРН. (Тбк.) Перська конституційна партія оповіщує відсаду до міжнародного соціалістичного конгресу в Стокгольмі, в якій вказує на наглість і важність розв'язання перської справи.

Управильнене конгруї.

ВІДЕНЬ (Тбк.) „Korrespondenz Austria“ доносить, що президент міністрів заявив депутаті, яка прибула під проводом д-ра Стояна, що дорожничий додаток для свещеників буде від тепер виплачуваний в більшій кєоті. Президент міністрів заявив внесене предложення в справі управильнення конгруї в державній раді та об'яв, що буде то предложене рішучо підпирати.

Чутки про уступлене намісника Чех.

ВІДЕНЬ (Тбк.) В останніх днях кружляла чутка про уступлене намісника Чех. Між иншими коментарями говорено також, начеби між намісником Куденгове і правительством були противенства. Супроти того треба ствердити, що ті чутки враз з коментарями неправдиві.

В справі знищених війною церков.

Ми одержали такий завив: Сумні вісти надходять з osvobodженого Педія Тяжкою жертвою впадо наше народне майно, не одно місто, не одно село вже не існує. Страшенна руїна не ошадила нічого. З хатами і домами людськими пішли в огонь і доми Божі, найбільші святости нашого народу, найцінніші скарбиці нашої минувшини, культури і штуки. В декотрих околицях цілі десятки їх лягли вершками, а були між ними і найдорожші з поміж всіх у нас, якими пишали ся не лиш громади, але і ціла суспільність наша. Жалібним звісткам кінця нема. Що раз дізнаємо ся про нові втрати, нові жертви, так, що і годі зорієнтувати ся в їх розмірах, в їх величезнім числі. Ми потерпіли втрату не лиш в матеріальнім добрі, але менш і в ідеальнім — громади лишили ся без церков, а ми всі без дорогих памяток рідної минувшини. Втратили ми їх, заки змогли пізнати їх вартість, показали їм свою пошану. Нині вже подекуди за пізно, але по змозі вирівняймо сю кривду, заподіяну їм нашою недбалістю.

Постараймо ся бодай дізнати ся, що ми втратили.

Діло се можливе і до здійснення лиш з помічю цілої суспільності, а передовсім нашої духовенства і учительства, до котрих отсим звертаємо ся з прошенем о поміч. Маючим намір опрацювати точно посумую листу наших втрат в області історичних памяток, а передовсім деревляних і мурованих церков, звертаємо ся до всіх, що зрозуміють вагу подібного підпріяти, щоби зводили доносити нам про всі можливі случаи зруйнованих отсих памяток в шлїї Галичині. Для улєкшення цього значаючє питання, на які потребували би ми відповіди, за якими звертаємо ся не лиш до отців парохій даної церкви, але і до всіх, що точно знають про зруйновані будівлі.

1) Місцевість і повіт? 2) Якого рода будівля (церква, звиниця, костел, біжаниця, каплиця, фігура, пам'ятник, замок і т. п.)? 3) Деревляна церква, чи мурована? 4) Рік побудована, позаний після вірності яких жерел? 5) Якого типу церква (однобанна, трохбанна, з одною або більш вежами, у виді трєцького хреста, двох або трох діляна, з прєсвітерєм квадратовим або вісьмокутною закінченєм і т. п.)? 6) Яку втрату, в яких обставинах і котра часть церкви втєрпила? 7) Які пам'ятки і що з церковного майна було знищене? 8) Кілько звонів, якої ваги і з яких часів зібрав? 9) На яку суму грєшній єбчисляють ся приблизно втрати? 10) Всі інші вмітки що до знищених будівель, а по змозі фотографічні знімки або видові карти?

На підставі відповідан на ті питання опрацюють ся ціловид наших втрат, що потрібне буде в огляду на претенсії до воєнного відшкодованя, про яке ми самі передовсім подбати мусимо, щоби пізніше не було вже за пізно. Для того справу сю кладемо горячо на серці всім інтересованим, а інформації просимо присилати на адресу: Д-р Василь Карпович — Львів, Редакція „Діла“ — Рухок 1. 10. Всі українські часописи просимо повторити сю відову.

Телеграма українського генерального секретаря для справ військових з нагоди контр-офіційних центральних дернав.

Стокгольм, 16. серпня 1917.

„Кієвская Мысль“ з дня 24. н. ст. дивна повідомляє:

Український Військовий Комітет розіслав на імя в їх штабів армій отсю телеграму: В найближших днях Генеральний Секретаріат Центральної Ради, доповнений національними меншостями, затверджує ся правительством і переймає в свої руки найвищу адміністративну владу на Україні. Ся радісно, одначе заравом тяжка й відповідна роля зійшла ся що до часу в трізнами подіями на фронті. Нашій Україні, нашій свободі й революції за-

Археологічне в дидите Січових Стрільців

Повело ся Стрільцям Січового коша отамана Н. Пірняка доконати відкриття, що має багато собі рівних за весь час наших археологічних дослідів. Пирадок зотів, що впади воли на слід пам'ятки, яка с в слід кинуту нове світло на темряву передісторичних часів Півкарпаття, а в кождім разі вєрєстває, не аби яку наукову вартість. Ся способом до вичня воєнової слави впади воли і гарну шітку зрозуміння культурної вартості пам'ятки „мунушнє“ — а се певно запише їм будучність на загальній рахунок заслуг і славних подвєгів. З великим призаєм полонини ми прєрять до відомє сей новий успіх в обсьєгу — так адалвалось би чужого всенім шлям.

Не може бути всім звісне, про що іде ся рава діло, длятого коротко розкажемо справу, обсьєжуючи а наукового бєску її далекосяглість і значнє — на скільки позвалять скупі на разі звістки. Про все дізнали ми ся зі статі О. Н. у „Вістнику Слова Визволеня України“ (1917 стр. 425-6), куда і відсилаємо всі цікавє. На сїм місци вискажемо лиш свої здогади а приводемо поясненя значнє відкритої пам'ятки.

Січовий кіш згаданого отамана, розложеної на великим ставищі між Рогатиню і його передмістєм Підгородієм, довідав ся про відкритє на обсьєг стєю господаря камінної якості фігури. Щобь бльвше позачекомити ся в нею, уладили люди прогуляку на місце, назване ім рогатинськими прєсфєсорями. Місцевий свещеник, освєчена людина, заявив ся дуже тою нахлєдкою, а був навіть намір перєвести камінь до Рогатина і устави перед паназіяним будинком. Віна стаяла сею на перешкоді і аж тепер знова прїйшла справа на чергу.

З оповіданя сєлян виходить, що „заклятий камінь“ стаяв віддана в огороді господаря Бойєвєнєч, звернений фронтот до шляху, що веде з Рогатина до Львова. Кругом того каміня був цвітник, бо шанували його здавна і накривали оборотом, аби не мок. Коли похилив ся, почав властитель копати під ним, щоби усунути його на землю, аби не убив коли дитини. Жінка його спротивила ся тому, але він таки пікопав камінь і поклав його на обсьєг. Тоді жінка відняла силу в руках і ногах і вона померла, ще не стара літама. При відкопуваню відкрили під ним, від заходу, при дорозі, кости, а між ними шоку барана.

Стрільці описують, що від плотом лежить велика кажна плита темно-срєї краси з мєвєрзаними слїдами якєгось оброблєня, або й „природними“ зарисами. Шириня її ємєсьє 4 1/2 пєдїл, довжиня майже 11 пєдїл. Вона трєзи ширєчє в підставі і має в противній стороні такий вигляд, що в сумєрку, або з далека, може робити вражєне великої голови. На підставі є глєблєня, що можуть бути виконані примитивним зовсїм знаярдом. Мємєше бльше на середині є якєсь знаки, виконані напевне людською рукою. З виду пригадують вони вуза. Щєби лїпше оглянути загадочний камінь, устави його Стрїльці, фотографували, а мїляр Курилєс відрисувєв його точно.

На тему справді интересного каменя розвів автор статі фантастичні міркованя, що не мають претенсі до наукової стїйности, а навіть охрєстив його імєнем бога Вєлєса. Полюшєючи однак фантазія на боцї, вєрто розглянути ся в питаннях, які насувають ся в причині відкритя сєї цінної предєдєсторичної пам'ятки.

Рєдєция автора статі не дає на жєль спрєможности оперованя точними даними і конце треба, щоби хтось а фахових людїях заявив ся

дослїдженем каменя, але на разі і на сїй підставі можна попробувати роззєваня деяких важнїйших питань. З опису виходить, що се величезний камінь, з грубша нагадуєчий людину, з якимиєсь загадочними знаками вузєвого ануз і звєгалі з слїдами оброблєня якимиє примитивним знаярдом. Незвичайно важна в обсьєгєна, виразно назначена автором статі у „Вістнику“, що при відкопуваню каміня зайшли ся кости барана. Не байдуже також, що місце, де він стоїть, було колєсь ставищєм, якби виходило з наведеного в горі опису.

На підставі сєх даних спробуємо роззєкити дєшо темряву, що закривєє загадочну фігуру. Оглянемо ся передовсїм за аналогїю на нашій землі. Не далеко мусимо шукати, бо вєч в 1904 р. відкрили величезний хлєбєнь камінь на мєстє „Шляхотчина“, на степі Панталєж, в сєлї За-дєвєжє. Камінь сєй зарєсти, терєбєвєльського повіта. Камінь сєй дослїдив, описав і з рисунками знаків єгодєски Б. Януш, а потім заявив ся ним і д-р Володєвєв Дємєтрєвєч. З дослїдів їх виходить, що на камєні сїм слїдєн є три досєть великі знаки в єго виді колєсвіт або вузєв. Камінь довгий 5 1/2 м, шириной бльшє 1 м. Два знаки є єндї з єрєво-дєвєжє багнєца найшли ся єрєвє глибєнєї рєдєвєвє судини з кістками, які по розслїдженю в євєратогрї порівнєно анатомї проф. Гєрєра в Краковї показали ся останками двєх баранів. Вє ті обсьєставини пояснили, що камінь а Задєвєжє належить до групи т. зв. камінних „баб“, яких мєноєго розсїянє було колєсь в південній східній Євєрєпї, а таєж в єрєдєній Азї.

Відкритє а глєбїні єрєдєної Азї величезні грєбнєшє з численними фігурами і написами над Орхоном в Монголі єнуло богато свєтло на питання походженє „камінних баб“. Прєсторє вєвїтєні таками „бабами“ зачинають ся в Азї на по-

Жертуйте на Волинські школи!

грожує катастрофа. Неприятель наступає на нашу рідну землю й грозить внести спустошення й руїну Україні й революція погірше, коли ми всі не оборонимо її. Преакладано в нас не гайно підняти заходи для широкого об'єднання українців на фронті, що в сю грізну хвилину всі наші сили мусять звернути ся на оборону вітчизни.

Треба конче всіми способами, яких вимагають воєнні обставини, піддержати розпорядки військового начальства. Вислідити, куди треба, предстанків для вивчення положення й переконання відділів про konieczність оборони рідної землі й свободи, здобутої революцією. Нехай кожний українець, громада чи відділ, на яким би вони не були фронті, пам'ятають, що боронячи інтересів фронту й боевого випosaження, вони боронять революцію й свободу України і що на українцях, як на незломній силі, може опертися в сю грізну хвилину наше спільне змагання о боронити свободи революції й України. Про пороблені заходи негайно телеграфуйте.

Підписаний: Генеральний Секретар для військових справ Петлюра

НОВИНКИ.

Львів, 23 серпня 1917.

— Катедри українознавства в київським університеті. „Кієв. Мысль“ з дня 17. н. ст. липня повідомляє: На університеті св. Володимира від наступного академічного року завоюють ся слідуєчі чотири катедри українознавства: на історично-філологічній факультеті — катедра української мови, катедра української літератури й катедра української історії; на юридичній факультеті — катедра історії українського права. — (Ф. К.)

— Полонені галицькі Українці в Росії. „Кієв. Мысль“ з дня 24 н. ст. липня повідомляє: До Генерального Секретаріату і до Української Центральної Ради надійшов військ. ряд прошеня від полонених українців Галичан повернути їх з різних місцевостей на Україну. У зв'язку з тим постановлено вислати у Петроград для вивчення цього питання депутацию. — (Ф. К.)

— „За польський характер Львова“. Під таким заголовком виступає „Київ. Мысль“ з 23 с. м. отже писмо: „З огляду на актуальний тепер, безосновні претенсії, піднесені тепер Українцями щодо до польського тракту міста Львова, прошу ввічливо о пом'якшенні в хроніці „Київ“ отсеї нотатки: Перед кількома днями був в моїм ресторані і торговлі вин військовий курат о. Василевич, який при рахунку зажадав останаційно піднесення голодом від платничої, щоби говорила по українськи, бо інакше не заплатити, а на її увагу, що вона ту мову розуміє, однак нею не говорить, аийшов розсерджений не заплативши рахунку, заявляючи, що власти

тель льокалю, до якого заходять також Українці, обов'язаний мати прислугу тої самої народності. По певнім часі вернув о. курат і заплатив за обід, однак заповів оголошенню тої події в часописах, що дійсно зробив, накликаючи до бойкоту моєї торговлі. Бажаючи таким подіям на будуче запобігти, заявляю публично, що моя торговля була іє польською і такою остане й такою буде прислуга, а української не заведу, бо Львів є містом корінно польським, в яким на загальне число мешканців складаєть ся ледви 15 проц. Українців і с. куратови останають доволі заходити виключно до українських льокалів з українською прислугою. З поважанем Ян Людвіг, власитель торговлі вин і ресторану.

— Я им правом? Пишуть нам: В мостиським повіті (отже українським) збирають від наших людей при виплаті військових причинків п. к. податковим урядом великі гроші на польський легіон. Про одну з тих збірок оголошено навіть в „N Reform“: „На фонда від і сирт зібрав Валенти Дзедзіц 1000 К у п. к. податковим Уряді при виплаті причинків.“ Другою оповістю в тій самій газеті звiще д. я 31. липня с. р., п. Валенти Дзедзіц, що зібрав на туж суму ціль 350 К.

— А що про воєнні уряди. Нам пишуть з провінції: Серед всяких воєнних урядів галицької адміністрації тяжко визнати ся. Куди лише повернеш ся в селі, то мусиш стрінути якогось „уряника“, куди не начальника, чи секретера громади, то певно якогось „комісара“ чи то від жиня, чи цукру, чи мила і т. п., або жовніра з Anbaudirection і кожний з них прибирає супроти тебе грізну постапу. А вже острах збирає, як побачиш самого пана Gemeindevorwaltet'a. Такого пана мають многі громади, а як де його нема, то над тою громадою має „власть“ Gemeindevorwaltet' з сусідньої громади. Такому панови підлягають всі „комісари“, а властво він перебирає в свої руки всі громадські агенди і його власти та впливам позавидував би певно диктатор російської армії. Так бодай є в Добровілянах коло Ходорова бобрещького повіту, де „Gemeindevorwaltet'om“ є вахмайстер Грицай родом з Бібри. Сей панок є паном життя і смерті всіх мешканців підчинених собі громад. Начальства і ради громадської не признає і сам орудує громадським майном. Всякі громадські доходи, численні і високі, бо сягаючі денно іао 30 К, кари та неволоучуваний громадянам Quartiergeld обертає ві на громадську адміністрацію, хоч мешканці оплачують ще річно громадські додатки. Він орудує навіть чужим майном: при виплаті військових причинків стягає гроші на всякі можливі ціли „патріотом“, а свій „патріотизм“ оказав так дуже, що взяв в свої руки перепродажене жиня, дарма, що в його власні увзгляднений лише обшар двірський. Признати треба, що є він дуже здібний, бо взяв ся навіть до торговлі: доставив реставраторови в Ходорові 19 сотна

рив бульби (його приятелі кажуть, що вилася... зразгнували в признанні ім бульби в користь сего реставратора), а пані Гринасвій в Бібрі доставив кілька фір мужи... Його широка всесторонна діяльність знає в ц. к. старостві в Бібрі і в Quartiermeisterbielung ч. 9, а жандармерія в Бортниках переслухувала вже в тій справі багато сторін. Так що з того? Він є видно комусь дуже потрібний а вища власть знов пришеде нижшій „do sprawozdania“. — нн.

— Український гімназійний курс у Відні III. Radetzkystrasse 2. Вписи на шкільний рік 1917/18 будуть відбувати ся в днях 10, 11, і 12. вересня від год. 3—5 пополудни в канцелярії Управи (Radetzkystrasse 2. II. пов.). Можна також зголошувати ся писемно і по празні і доповняючі іспити будуть дня 13. а вступний іспит до I. класи дня 15. вересня о год. 3. пополудни. Шкільний рік розпочнеь ся торжественним богослуженням дня 18. вересня, а правильна наука дня 19. вересня. — Юліан Левичкий, управитель.

— Реченець висів і вступних іспитів в роґатинській гімназії буде невагом оповіщений у часописах. Початок шкільного року мусить бути пересунений, як у всіх обновлених сїд. гал. гімназіях. Ученики нехай зголошують ся листовно до о. пар. Кудрика в Роґатині, учителя до УПТ. Мохначького 12.

— В ц. к. поштовім уряді у Величчі — як нам доносять — урядники не приймають листів, а дресованих по українськи. Ц. к. Дирекцію пошч просимо о поясненні, чи се дієть ся по приписам і по яким.

— Причини для виселенців. На основі рескрипту міністерства справ внутрішних з дня 23. липня 1917 р. ч. 45249 підвизначено причини для виселенців денно на особу на 2. зглядно на 4 К., о скільки зодить о особи зовсім нездібні до праці. Надто заряджено тим рескриптом, що всякі в йскові додатки, як н. пр. пенсія іваліда, дозаток з приводу зганення, причинок на удержанє по мысли закона з 1912 р. не мають бути більше погручені з причинка для виселенців. Ті постанови обов'язують від дня 21. липня 1917 р. Львівська дирекція поліції звертає увагу, що виселенці, які вже побирають причинок, не потребують вносити прошеня о підвишку їх причинків, бо таку підвишку переводеть ся з уряду.

— Дезія на привіз бараболі. Міський уряд а-привізційний буде видавати, починаючи від 25. серпня, сертифікати з дозолом на закуплю і привіз вчасних бараболі в львівського повіту по 1 кг. на родину. Бараболю можна буде спроваджувати тільки дорогою колісною. Сертифікати ті будуть видавані тільки на оказанєм легітимації на побір муки і виключно тим особам, які виразне вказуть, в якій місцевості львівського повіту бараболю закуплюди. Членам кон-сумів сертифікати не будуть видавані, а відби

лудне від Балканського озера в північнім Китаю і тягнеть ся поясом через середину Азії до Кавказу, а потім в Європі доходить аж до Віртемберґії. На тім просторі можна відрізнити вісім значнійших відмін сих фігур, з яких майже кожда має властивий собі обсяг, на як м повстала, або більше розвинула ся. Чотири з сих відмін припадають на Азію, а чотири на Європу. В Азії всі роди сих фігур зображують переважно мушш і мають доказану зв'язь з гребинцями. В Європі доси лиш при декотрих відмінах „баб“ переконали ся, що стояли вони при гробах. Гроби, при котрих такі фігури уставлювали в Азії, мали вигляд круглих або чотирибожних насипів, частійше камінних, як земних. Ті насипи останають буди інколи по краях прямими каміннями в один або кілька рядів. Промед такого насипу, або при однім його краю уставляди довгий камінь, що з початку був звичайним собі каменем, а пізнійше доверва почали його окривати ріжними знаками, передовсім т. зв. „тамга“, турко татарськими знаками власности, подібними до румунських букв. Пізнійше покривали його зображеннями звірат, людського лиця, а вкінці надавали загальну сільвету, що раз більше зближену до людської фігури, менше або більше викінченої.

Планти з самими такими знаками звiсні були доси лиш з глибини Азії. Що йно відкрите камінь в Заздості доказало, що находили ся вони колись і під Карпатами. Одиноким сього приміром був донедавна лиш сей камінь, але недавній насипи вистік і про них у нас камінь „Біби“. В 1911 р. дослідив Волод. Щербаківський в селі Лопушній, роґатинського повіта, фрагмент камінної фігури, яку видобули в 1850 році з ріки Липиці і на жаль розбили. Статуя ся, навава Світovidом, зображувала фігуру з чотирма лицями і стільки ж ногами. Місцевий

парох велі її розбити ддятого, що була по-галицькою памяткою, а на абережних негах у ставити зрест. В такому стані можна бачити сю фігуру і ниві ще в селі Лопушні. Показує вона деякі аналогії до звісного „Світovidа“ з Липицнів над Збручом, який зберегавь ся в музею краківської Академії. „Світovid“ в львівським музею Любомирських не є оригіналом, а гіпсовим відливом. Фігуру ту, видобути зі Збруча в 1851 р., вважають ся тепер вже загально в науці оригінальною, а не фальсифікатом. Подібного „Світovidа“ відкрили і знищили в 1875 р. коло Гусятина на російським Поділю.

Послідню камінну „бабу“ врешті відкрив пок. Волод. Гребеняк з товаришем своїм Волод. Антоновичем в 1910 р. в Звенигороді під Львовом. З ними „Підкамін“ перевіз камінь сей о. Білінкевич перед церкву. По оловданям селян камінь сей мав колись чародійну силу, коли перекидали його на другу сторону. Мав він зовсім видні зариси людської фігури, виоті 2 метрів, з вглубленнями в місці очей, носа і рота. На висоті більше менше грудий і погас видно десять рис, що ябм зображувати мали пальці. Позатім видно, що камінь сей був з грубша оброблений, що кваліфікує його зовсім до групи „баб“. На думку дра Деметрикевича походять вони з IX—XI в. по Христі — з часів, коли Славяни стили під впливом турко-татар вихи племен Азії.

В освітленю сих аналогій виступає виразнійше значіння каміня з Підгорода. Найблишду з ним аналогію вказує передовсім вичезний камінь з Заздості, який має на собі також анаки вулжевого виду, викопаний був разом з кістками баранів і стояв колись також на багнстим місці. Близький їм є також камінь зі Звенигороду. Фігура з Лопушні, Гусятина росій

ського і зі Збруча належать вже до більш о-бразованої групи, мабуть молодшої. У всіх разом вдарє, що найшли ся вони в найблишій околиці Терембали, Звенигорода, Роґатина і Гусятина, отже в найдавніших центрах культурних прикарпатської України. І се також доказує їх відвічну давнину. З огляду на знаки-письма найінтереснійший є камінь баба з Заздості і крава віакрній в Підгородю. Знаки першого звісні є вже з публікованих рисунків — конче треба дослідити їх ще на каміні в Підгородю. Тільки тоді буде можна щось певнійше сказати про нього, бо все, що ми тут наведели, має підставу лиш від сим услівєм, коли наведені дані справді так представляють ся, як се читаємо в „Вістнику“, де долучена є ще фотографічна знімка, на жаль зроблена з менш характерного боку фігури. Найліпше булоби при добрій фотографічній знімці опублікувати й точні рисункові знімки, передовсім згаданих знаків. Здійсненя сього ждемо нетерпеливо.

Література:
О. Н. Гей, м. Івано. гез. „Кувалда“ Вістник „Безза-
важовленія України. Відєсь 1917. стр. 425 — 5
(з ілюстр.)
Б. Януш. Камінь з загадочними знаками в с. Заздості
(в рєс.) Записки Наук. Тов. ім. Ш. 1917. Том 30.
Idem. Badania arch. w r. 1911. Na ziemi naziej 1911 r.
12, 23.
Idem. Kultura przedhistoryczna Podola galic. Przewodnik
nauk.-liter. 1915. VI.
Dr. Wł. Demetrykiewicz. Figura kamienna t. zw.
„bab“ w Azji i Europie i stosunek ich do mitologii
słowiańskiej. Spraw. Wydz. filolog. Akad. 1910 (№26).
В. Щербаківський. Записки Наук. Тов. ім. Ш. 1919.
Том 98 (ілюстр.)
Wł. Antoniewicz. Figura z Łopusznej Ziemi, Warszawa
1912. ч. 35.
Idem. „Baba kamienna“ w Dźwinogrodzie Włodomej w
m. zm.-arch. 1916. ч. 2. (ілюстр.)

рати їх треба від 25. серпня щодня від 9—12 години в школі Кордецького ч. 11 А 1. поверх. З днем 20 вересня устане видаване сертифікатів на привіз, а видані до того дня стратять свої значення.

— І так далі... Міністер скарбу затвердив ухвалу завідувачої Ради галицького воєнного Заведення кредитозого, якою іменовано д-ра Юліана Ружницького заступником директора, а д-ра Мечислава Шепка прокурором Заведення.

Нові книжки і видання.

О Гавриіл Костельник: У відповідь професорови Станіславови Смольці з нагоди його книжки „Die reussische Welt“. Передрук з „Нивн“. Львів, 1917. Стр. 63.

ПОМЕРЛИ.

Ілія Горощко, поруч. 19 пол. обор. коаса, відзначений срібн. медаллю по довгій та тяжкій недужі упокоїв ся заосмотрений св. Тайнами дня 13 VII, 1917 в Riv. Sp. 3. в Будапешті. Покійник сільська дитина доборов ся хліба, скінчив політехніку та через грудну недугу якої набавив ся в часі війни умер заки ще міг відійтише зажити. Брав діяльну участь в життю політех укр. молодіжи, був виділовим членом „Основи“ у Львові і т. д. В. Я. п. 1

Яків Пахотило, У. С. Стрілець з будівельної сотні, ур. 1899 в Рожжалові, пов. Сокаль помер дня 2. серпня с. р. по довгій побуті (від 24 марта с. р.) в резерв. шпиталі ч. 2, в Перемишлі на сухоти. В. Я. п. 1

НА ВОЛИНСЬКІ ШКОЛИ.

„Пяткова система“.

На необхідну потребу удержаня 25 українських шкіл на Волині, які супроти останніх подій тим дорожчі і важливіші для української справи, кончат як найскоріш і найобильніш жертви

Полевий курат Михайло Паславський ст. прчта 167 50 К. (Діло): о. декана А Чайковського з Передільниці, о. Стефана Макара з Нового міста, полев. курата Николу Гентші пп. 15., пол. кур. Юрія Менціцького, пол. кур. Омеляна Гнатківського Sap Kol -6 — Данило Миколаєвич уч. VIII. кл. 2 К. Ст. Терлецького уч. VIII кл. зі Львова. Юр. Солтикевича і Мр. Колгунюка уч. VIII кл. в Перемишля — Терфіль Шухевич УСС 5 К. (Діло): о. Николія Руденського Гвоздець старий, о. Костя Близького Чернівці, о. Дмитра Югана Майдан, п у Ірину Арсеничану Пістинь, поруч. авд. Евгена Величківського Черногора. — Фалька Любінецька 2 уч. III. кл. гімн. Чесники 2 К. — Модест Всеволод Стельмах з Радехова 5 К. — Др Старосольський 10 К.; д-ра Николія Срібного ч.к. судю в Дрогобичі і д-ра Із. Мельницького, хор. І. R. Nr. 9. Пор. Гринів Василь Вайскірхер 10 К.; Катрюсю Николійчук Візень, поручника Гарголинського Микола, поручника Божейка Маріяна, хорунжого Блавацького Василя, хорунжого Никифоряка Савку, Веі з 36 полку стрільців. — Гнат Свобода 5 К. (Діло): Саломон Рарес, хорунжий при Ldst. Bez. Kmdo 35. in Mährisch-Neutafel, Корнел Рибюк, хорунжий, Галон, хорунжий, Дмитро Попадюк, хорунжий, всі при Ldst. Bez. Kmdo 19 in Müglitz, Рудольф Свобода, хорунжий в Кракові.

ОПОВІСТКИ.

Пятниця, 24. серпня 1917.

Ншиї: греко-кат. Калла арх. — римо-кат. Варголомен. Захтра: греко-кат. Фотія і Ак. — римо-кат. Люд. і хор.

Вписи до чотирокласової школи ім. Короля Данила вул. Жовківська 62 відбудуть ся 30, і 31. серпня і 1 вересня від год. 9—12 перед пол. і 4—6 по полудни. Шкільний рік зачинаєть ся 3. вересня спільним богослуженням о год. 8. рано.

Повітова Канцелярія правної і госпад. поради в Самборі приймає сейчас помічника Бюрову силу під корисними умовами; вимагане гарне письмо і знанє німецької мови. Зголошеня приймає д-р Олекса Ріпецький Самбір. 145 1—2

До наших Союзних Спілок Вживемо всі союзні спілки конешно подбати про те, щоби готівка у людей без проценту не марнувала ся; треба стягати до себе вклади, виплачуваючи вклади в рамках мораторі (по 100 К на одну книжечку на один місяць) зглядно після спроможности, стегати уаділені позички покриваючи в першій мірі відсотки, які тепер передаються в часі п'ять і пів року. Стопу процентову від вкладок треба зараз обнизити низше чотири процент а зайву готівку відсилати до своєї спілкової централі, до Красного Союзу кредитового у Львові (ринок ч. 10). — За Краєвий Союз ревізійний Омелян Сясвич. 75—Б. 8—20

Лист з Бялої.

Нам пишуть:

Від часу оселеня в Бялій майже всіх краєвих, державних і автономних властей, зростає безнастанно число інтелігентних українських заоченців урядників так, що скількість їх виносить тепер вже поверх сто родин. Як до тепер, то крім приватних сходін не було слідно серед тутешної української громади якоїсь потреби гуртованя. Аж поклик львівських Українців до твореня місцевих комітетів для привитаня митрополита гр. Шенницького спонукав Українців в Бельска, Бялої і цілої окресности до того, що на запросини радника д-ра І. Копача і д. О. Гошовського зійшли ся перший раз від побуту в Бялій на загальні збори в цілі вибрана комітету для привитаня митрополита і для збираня складок на сирітську фундацію його імени. В склад комітету увійшли о. прлат І. Редкевич як голова, радник д-р Копач як заступник голови, О. Гошовський як секретар і скарбник, а надто пп. дир. І. Голука, учителька О. Данилюкова, радники Нападєвич, Пежанський і Русин, начальник судової канцелярії М. Слободян і староста Буховини д-р Л. Бх. Вибраний комітет взяв ся зараз до діла і завдяки його заходам, а головню завдяки невтомній праці п. Гошовського вибрано в дуже короткім часі значну, бо близько 1000 корон сягаючу суму на згаданій уже захист для сиріт. На інтенцію приїзду митрополита відправили оо. крилошанин І. Редкевич, гімназійний катихит з Коломиї А. Войтківський та тамошній катихит виводчих шкіл Т. Блонський торжественну службу Божу, під час якої співав хор під управою диригента п. Т. Кузичинського. Каплиця монахинь „Божої Любови“ у св. Гільдегарди була повна місцевих Українців та делегацій з Живця, Кент, Вадовиць і других окресних місць. Крім того видно було багато гостей Німців та місцевих Поляків. Гарний обряд поважні ризи священників, визначені вчливі нашим парохом з Кракова, сольова гра на скрипцях п. Слободяна в супроводі органів та спів хору викликали велике враженє.

Збірка, перевезена п. радником Копачевою в товаристві п. Гошовського зараз по дуже гарній проповіді о. крилошанина Редкевича принесла поверх 300 К, а крім того пп. Ценкне рівни в товаристві д. Олінія зібрали перед капліцею з розпродажи брошури 90 К, а з відзнак зі шитом Екц. Митрополита поверх 120 К.

Наша суспільність понесла не легку до заступленя втрату через смерть директора укр. гімназії в Коломиї бл. п. Софрона Недільського. Помершому на чужині віддала тутешна українська громада послідну прислугу відведенем його тілних останків на цвинтар в супроводі хору. Кондукт провадив в товаристві місцевого лат. пароха о. прлат Редкевич. Промову над гробом виголосив радник д-р Копач. Миморясного дошу ніхто не відійшов, заки не проговорило послідне, сердечне слово бесідника та заки не втих посліяний тон надгробної пісні! Так смерть одного зі своїх злучила серця всіх присутних земляків.

В цілі тим тіснішої злучки заточенців задумали тутешні Українці заложити своєчасно „Укр. Бюду“, де могли би взаїмно сходити ся, разом перебувати, спільно сумувати й разом радіти. Статути, опрацьовані п. Д. Атьфредом Будзиновським, внесені до намісництва ще в лютім с. р. Та від сего часу намісництво безуспішно жде опінії від староства, чи така „Бесіда“ є потрібна чи лишина. Видно староство жде на відокремленє Галичини. І ми ждемо... Бн.

Оголошення.

Учителька рутиніана знайде занятя в донькою підписаного, вода приймає обовязок учати II VII кл. школи народної. Власні дані писемно: Гр. Макар, гр. кат. парох в Угерцях, п. Ольшаниця к. Устрик. 153 4—3

НАЙДЕШЕВШЕ ЖЕРЕЛО

тоалетових мид, перфум, заграничних вад до уст і волося, крему до зубів і шкіри, як також різнородних средств тоалетових.

Й. ХОМИШ & О. ПУТТЕР

Львів, Сясвуська 2.

118 1—3

ПОЧЕНЕ НІГ

усуває певно спеціальний пудер „Сякве“, пакуєт на 1/20 К. На провинцію вкисаю тільки на попередній відсліданє належності 1 40 с. на порто. — Одинокє заступство

В. FEDER, — Львів, Сясвуська ч. 7. 70 14—20

Повітова Канцелярія філії „Сільського Господаря“ в Жовні

пошукує урядника, який би в початку при теперішній ад управитель, а вдала самостійно провадив ад агенца Платин після умови. Посада до обиятє зарар. Особи обияні в господарських справах, а який до сего і певну практику канцелярїю, мають першештво. Письменні оголошеня, найдалше до 25/VIII с. р., стьга на подану адресу 142 2—3 Голова Філії о. Йосиф Маринювич.

Вдова по священнику — в старшій віку, але кріпка і здорова обявляє господарку домашню у відня сьняє ніки. Не вимаган грошевої платї, лишє почесного трактованя. Порозуміє під іме сь „Мера“ через Адміністрацію „Діла“. 159 3—5

Інструктора на село від 1. вересня 1917 до дия дїтїв з 1. кл. гімн. пошукує О. Еггеш Хоминський в Воробин у корольовськїм — порта Воробинь шляхотський. Зголошеня в услївках листовня. 140 2—3

ДЯКА — прийме зараз — парохія ЛИСЯТИЧІ 132 4 3

Байцу Діпія

в пачках по 63 сот. на з-праву 100 кг. збіжжя проти сніги просимо замовлати, щоби уникнути опізненя в висилці, прымо в нашій філії в Перемишлі, вул. Косцюшка ч. 5. Разом з замовленем просимо надсилати задаток.

Краєвий Союз господарсько-торговельних Спілок

у Львові, Зіморювича 20.

VI. 2—4 п. ч.

На цілий рік інструктора до хлопця з 1. кл. гімн. пошукує Антін Скіра, упр. школи, Селишка п. Х. родиня, к. Судової Вишні. Цле удержанє і платня підля умови. 184 3

Загальні Збори

ТОВАРИСТВА КРЕДИТОВОГО

„ВІРА“

в Судовій Вишні

відбудуть ся днє 22. вересня 1917 о год. 3. по полудни в льокалі Тов. з таким порядком днєним:

1. Відчитанє протоколу з попередних Загальних Зборів.
2. Звіт Дирекції в діяльноти Тов. за р. 1914/16.
3. Звіт комісії контрольної.
4. Заключенє рахунків за рік 1914/16.
5. Розділ зиску за рік 1914/16.

146 1—1

Рада Надзіранчя.

Передплачуйте український

журнал

в німецькій мові

„Ukrainische Korrespondenz“

Видаєть ся:

Президент З. У. Ради Д-р Костя Лавицький.

Відвічацький редактор:

Посол Володимир Сінгалевич.

Виходять чотири рази на місяць. Рік виданя 4. Річна передплата вносить 12 К, шпартіна 6 К. ціна поодинокого числа 70 сот. Адреса редакції і адміністрації: Wien, VIII. Laaefafeldterstrasse 43 B.